

Διδαχί

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ
Δελφών & Μισούλη | Τ.2310 828 989 | www.inmetamorfoseos.gr

ΕΤΟΣ 3^ο | 01 Οκτωβρίου 2023 | Αρ. Φύλλου 145

ΚΥΡΙΑΚΗ Β' ΛΟΥΚΑ

Σχόλιο στο Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Λκ 6,31-36

Είπε ο Κύριος: «Όπως θέλετε να σας συμπεριφέρονται οι άνθρωποι, έτσι ακριβώς να συμπεριφέρεστε και σεις σ' αυτούς. Γιατί, αν αγαπάτε αυτούς που σας αγαπούν, ποια εύνοια περιμένετε από τον Θεό; Αφού και οι αμαρτωλοί αγαπούν αυτούς που τους αγαπούν. Κι αν κάνετε καλό σ' αυτούς που σας κάνουν καλό, ποια εύνοια περιμένετε από τον Θεό; Και οι αμαρτωλοί το ίδιο κάνουν. Αν δανείτε σ' όσους ελπίζετε να σας τα επιστρέψουν, ποια εύνοια περιμένετε από τον Θεό; Και οι αμαρτωλοί δανείζουν στους όμοιούς τους για να τα π' άρουν πίσω. Αντίθετα, εσείς ν' αγαπάτε τους εχθρούς σας, να κάνετε το καλό και να δανείτε, χωρίς να περιμένετε να πάρете πίσω τίποτα. Έτσι ο Θεός, που είναι καλός ακόμα και με τους αχάριστους και τους κακούς, θα σας ανταμείψει με το παραπάνω και θα σας κάνει παιδιά του. Να είστε λοιπόν σπλαχνικοί, όπως σπλαχνικός είναι κι ο Θεός Πατέρας σας».

Χαρακτηριστικά της Περικοπής

α) Η Περικοπή ανήκει στα πρώτα κηρύγματα του Ιησού και είναι μέρος της εκτενέστερης ομιλίας που έγινε πλησίον της Καπερναούμ.

β) Τα πρώτα αυτά κηρύγματα ανήκουν στην «επί τόπου πεδινού» ονομαζόμενη ομιλία του Ιησού, την οποία διασώζει ο Λουκάς στο έκτο κεφάλαιο του Ευαγγελίου του (στ. 20-49). Η επί τόπου πεδινού ομιλία είναι αντίστοιχη της «επί του όρους ομιλίας» που παραθέτει ο Ματθαίος.

γ) Στις ομιλίες αυτές περιέχονται κατά κάποιο τρόπο οι προγραμματικές δηλώσεις του Κυρίου. Αποτελούν το κορύφωμα της Χριστιανικής Ηθικής.

Προσέγγιση της Περικοπής

α) Ο Χριστός στην περικοπή αυτή διορθώνει ή ανατρέπει βασικές συμβάσεις του ανθρώπου. Να παρακολουθήσουμε με συντομία ποιες είναι αυτές οι συμβάσεις:

ι) Ανατρέπει «τον χρυσούν κανόνα» που ρύθμιζε λίγο ως πολύ την ηθική ζωή και του Ισραήλ και των αρχαίων Ελλήνων. Αυτός ο κανόνας όριζε: «ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρῳ μὴ ποιήσης». Ο κανόνας αυτός διατυπώνεται στο βιβλίο του Τωβίτ (Π. Διαθήκη), ως εξής: «ὁ μισεῖς μηδενὶ ποιήσης». Ο ξακουστός ραββίνος Χιλλέλ, δίδασκε: «ὁ,τι ἐσύ μισεῖς μὴν το κάνεις στον πλησίον σου· αυτός είναι ὁλος ο νόμος· ὅλα τα υπόλοιπα είναι απλῶς ερμηνείες του». Αργότερα ο Ισοκράτης ἔλεγε «ἄ πάσχοντες ὑφ' ἐτέρων ὀργίζεσθε, ταῦτα τοῖς ἄλλοις μὴ ποιείτε», που θα πει: *αυτά που όταν τα υφίστασθε, σας κάνουν να ὀργίζεσθε μὴ τα κάνετε στους ἄλλους*. Παραπλήσια ἔλεγαν οι Στωικοί και ἄλλοι στην αρχαιότητα. Τον κανόνα αυτό, που ἴταν κανόνας που περιόριζε το κακό και ἴταν ανεπαρκής στην κοινωνική ζωή, ὁ Χριστός τον ἀνέτρεψε.

Πριν δούμε αυτήν την ανατροπή να δείξουμε την ανεπάρκεια αυτού του χρυσού λεγομένου κανόνα με ἓνα παράδειγμα: *Μὴ βλάπτεις κανένα ὅπως και σὺ δεν θέλεις να σε βλάπτουν*, λέει ο κανόνας αυτός. Η ηθική του ευαγγελίου ὁμως, θετικά διατυπωμένη ἀπὸ τον Χριστό, λέει: *αδελφέ, ἀγάπα κι αν ἀγαπᾶς δεν θα βλάψεις τον συνάνθρωπό σου, γιατί ο ἄνθρωπος πλάσθηκε για να ἀγαπά, ὄχι ἀπλᾶ να μὴ βλάπτει*. Αυτό που θέλεις να παίρνεις ἀπὸ τους ἄλλους, δώσε το πρώτος ἐσύ.

Ο Χριστός, λοιπόν, αυτόν τον κανόνα τον διατυπώνει κατὰ τρόπο θετικό και ριζοσπαστικό ως εξής: «*καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, και ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως*». Ο Χριστός βάζει τον εαυτό μας ως βάση και λέει: *ὅπως βλέπεις και ἀγαπᾶς τον εαυτό σου και ὅπως τον περιποιεῖσαι κ.λ.π. ἔτσι να*

βλέπεις, να αγαπάς και να περιποιείσαι τον άλλον. Αυτό που βάζει ο Χριστός ως βάση είναι η αρχική μας φύση, ο φυσικός μας νόμος, ο νόμος ο έμφυτος που επιβάλλει αγάπη στον άλλο τέτοια που θέλεις για τον εαυτό σου.

Κέντρο της Χριστιανικής ηθικής, κατά το σημερινό Ευαγγελικό απόσπασμα, είναι η αγάπη που πηγάζει από τον Θεό μας και όχι από κάποια κοινωνική συμβατικότητα. Μιλάμε για αγάπη στην κοινωνία, για αγάπη μεταξύ των ανθρώπων. Αυτή η αγάπη υπάρχει, επειδή υπάρχει και εκδηλώνεται η θεική αγάπη προς εμάς. Σ' αυτή την περίπτωση δεν μιλούμε για την συμβατική ηθική, την συμφωνημένη, την αμοιβαία εκδήλωση απλής ανοχής που στηρίζεται στη κοινωνική αμοιβαιότητα, στα ανθρώπινα. Μιλάμε για την αγάπη του Χριστού που είναι θυσία, προσφορά, ανιδιοτέλεια. Είναι δράση και πράξη. Όχι ανοχή. Είναι δόσιμο στον άλλον, πέρα από συνθήκες που ανατρέπονται εύκολα.

ii) Διορθώνει κοινωνικές συμβατικότητες, λ.χ. το να αγαπάς μόνο αυτούς που σε αγαπούν. Αγάπη λέγεται και είναι η ανιδιοτελής αγάπη. Είναι αυτή που δεν περιμένει αμοιβή ή ανταπόκριση. Αγκαλιάζει τους πάντες. Γιατί εάν αγαπάς μόνο εκείνους που σε αγαπούν, ποια εύνοια από τον Θεό περιμένεις, ή ποια αμοιβή από αυτόν σου ανήκει; Όταν κάποιος αγαπά μόνο εκείνους που τον αγαπούν δεν πράττει τίποτα για τον Θεό. Δεν είναι αρετή το να αγαπάς αυτόν που σε αγαπά. Είναι φυσικό αποτέλεσμα. Και οι αμαρτωλοί αυτό κάνουν.

Άλλη κοινωνική σύμβαση που διορθώνει ο Χριστός είναι: το να κάνεις το καλό μόνο σ' αυτούς που σου κάνουν καλό. Αυτή η αγάπη είναι ανθρώπινη, κολοβή, γιατί πάλι δεν κάνεις τίποτα για το Θεό. Μένεις στα ανθρώπινα δεδομένα, στις ανθρώπινες συμβατικότητες. Αν θέλεις την εύνοια του Θεού, πρέπει να αγαπάς και αυτούς που δεν σου κάνουν καλό ή σου κάνουν ακόμα και κακό.

Ο Χριστός ζητάει να ξεπεράσουμε τον εαυτό μας. Να υπερβούμε τον συμβατικό τρόπο ζωής. Να απαντάμε στην εχθρότητα με αγάπη. Στο μίσος με την ευεργεσία. Στην κατάρα με την ευλογία. Να προσευχόμαστε για κείνους που μας κακομεταχειρίζονται κ.λ.π.

Και στη σύμβαση του δανεισμού υπεισέρχεται ο Χριστός. Και μάλιστα το κάνει δύο φορές, που σημαίνει ότι ο δανεισμός απασχολούσε πολύ την κοινωνία τότε. Εάν δανείζεις αυτούς που ελπίζεις ότι θα πάρεις πίσω τα δανεικά, δεν κάνεις τίποτα το

Χριστιανικό. Και οι αμαρτωλοί το ίδιο κάνουν. Δανείζουν και τα περιμένουν. Στην εκκλησιαστική κοινότητα όμως άλλα ισχύουν: αυτό που μετράει στα μάτια του Θεού είναι η δωρεάν προσφορά προς τον πλησίον.

β) Όλα τα παραπάνω και άλλα που παραλείπονται είναι άκρως επαναστατικά στις σχέσεις των ανθρώπων. Στους πολλούς από μας φαίνονται ίσως ανεφάρμοστα. Όμως γίνονται πραγματικότητα στην περιοχή της χάριτος του Θεού. Αν ζούμε ως παιδιά του οικτίρμονα Θεού, δεν μπορεί παρά να αγαπάμε όλους ακόμη και τους εχθρούς.

γ) Ακούγοντας για εχθρούς ο νους μας πηγαίνει σ' αυτούς που βρίσκονται εκτός εκκλησιαστικής κοινότητας ανθρώπους. Η Περικοπή μας τους συμπεριλαμβάνει και αυτούς χωρίς την παραμικρή διάκριση. Σ' αυτούς ο Χριστός είναι ο ίδιος και απaráλλακτος, όπως και στα μέλη της Εκκλησίας. Με επιμονή επαναλαμβάνει: *«ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανεῖζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες»*, που θα πει: Δανείζετε χωρίς να ελπίζετε ότι θα πάρετε πίσω τίποτα από τα δανεικά.

Και δ) αυτός που αγαπάει όπως λέει ο Χριστός, αποδεικνύει ότι είναι γιός του οικτίρμονα Θεού. Όποιος είναι γιός του ουράνιου Πατέρα δεν μπορεί παρά να αγαπά όλους και να δείχνει αυτήν την έμπρακτη αγάπη σε όλους αδιακρίτως. Η αγάπη είναι δυνατή μόνο στην υϊκή σχέση του ανθρώπου προς τον Θεό. Χωρίς την πίστη στον Θεό Πατέρα και την εμπειρία της θείας αγάπης που φτάνει μέχρι του σταυρού, κάθε εντολή περί αγάπης είναι απραγματοποίητη.

Μήνυμα

Η ζωή της αγάπης, αυτή που ζητάει ο Κύριος στο ευαγγελικό απόσπασμα, δεν είναι θέμα συμβατικό. Δεν είναι απλώς υπόθεση κοινωνική. Δεν είναι αποκομμένη από την πηγή της. Και πηγή της είναι ο οικτίρμων Πατέρας μας, ο ελεήμων Θεός. Απορρέει από τη σχέση που ως Χριστιανοί έχουμε με τον εύσπλαγχο Θεό μας.

«Όποιος βιώνει έντονα την αγάπη του Θεού Πατέρα προσφέρει την αγάπη του προς όλους με τρόπο θετικό, ανιδιοτελή και ολοκληρωτικό».

π. Ι. Σ